

Meje evropske politične in pravne identitete

Matej Accetto, Evropsko ustavno pravo, 4. 11. 2008 (izroček)

1. Kaj je pomen izraza "evropski"?

Besedilo Komisije *The Challenge of Enlargement* (pripravljeno pred srečanjem Evropskega sveta v Lizboni leta 1992):

"[Izraz 'evropski'] združuje geografske, zgodovinske in kulturne prvine, ki prispevajo k evropski identiteti. Skupne izkušnje sosesčine, idej, vrednot in zgodovinskega medsebojnega (so)delovanja (interakcije) ni moč strniti v preprost obrazec in bo podvržena ponovnemu razmisleku vsake naslednje generacije"

2. Zakaj je razumevanje pojma "evropski" pomembno?

237. člen Pogodbe o ustanovitvi EGS (Rim):

"Vsaka evropska država lahko zaprosi za članstvo v Skupnosti. [...]"

Člen O Pogodbe o Evropski uniji (Maastricht):

"Vsaka evropska država lahko zaprosi za članstvo v Uniji. [...]"

3. Evropska unija kot unija evropske identitete in vrednot

49. člen Pogodbe o EU (Amsterdam):

"Vsaka evropska država, ki spoštuje načela iz člena 6(1), lahko zaprosi za članstvo v Uniji. [...]"

Člen 6(1) PEU:

"Unija temelji na načelih svobode, demokracije, spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter pravne države, na načelih, ki so skupna vsem državam članicam..."

4. Köbenhavnska pristopna merila

Sklepi Evropskega sveta v Köbenhavnu (1993):

"Članstvo zahteva, da je država kandidatka dosegla stabilnost institucij, ki zagotavljajo demokracijo, načelo pravne države, človekove pravice ter spoštovanje in varstvo manjšin, obstoj delujočega tržnega gospodarstva in sposobnost, da se spopade s konkurenčnimi pritiski in tržnimi silami znotraj Unije. Članstvo predpostavlja sposobnost kandidatke, da prevzame obveznosti iz naslova članstva, vključno z izpolnjevanjem ciljev politične, ekonomske in monetarne unije."

5. Stranpoti med Köbenhavnom in Amsterdamom

Kaj je razlika? Zakaj »spregled« v PEU? Zakaj vključitev med pristopna merila?

6. Svit naddržavnosti

Schumanova deklaracija:

"... Skupno Visoko oblast, ki ji bo zaupano vodenje načrta, bodo sestavljale neodvisne osebe, imenovane s strani vlad po načelu enake zastopanosti. S skupnim dogovorom

vlad bo izbran predsednik. Odločitve Oblasti bodo izvršljive v Franciji, Nemčiji in drugih državah članicah. Ustrezni ukrepi bodo na voljo kot sredstvo pritožbe zoper odločitve Oblasti. ...”

7. *Pet (spornih) vprašanj nadrejenosti*: V1: Kaj je nadrejeno čemu? V2: Kakšna je časovna veljavnost nadrejenosti? V3: Kdo lahko nudi pravno sredstvo v primeru konflikta? V4: Kakšen je učinek ugotovitve nadrejenosti? V5: Kdo ima pristojnost za odločanje o pristojnosti?

8. “Vse dokler” – prvi del

Internationale Handelsgesellschaft (Solange I), BVerfGE 37, 271 (1974):

Vse dokler se projekt povezovanja ne bo razvil do te mere, da bo pravo Skupnosti prejelo katalog temeljnih pravic na podlagi odločitve parlamenta in z ustaljeno veljavo, ki bo primeren v primerjavi s katalogom temeljnih pravic, vsebovanim v Temeljnem zakonu, se bo sekundarno pravo Skupnosti še vedno presojalo po standardih Temeljnega zakona.

9. Razvoj stališča SES

1/58, Stork v. Visoka oblast, [1959] ZOdl. 43:

... V skladu z 8. členom Pogodbe je Visoka oblast dolžna uporabljati zgolj pravo Skupnosti. Ni pristojna za uporabo domačega prava držav članic. ... Posledično Visoka oblast tudi nima pristojnosti za presojo pritožbenega razloga, da naj bi ob sprejemu svoje odločitve kršila načela nemškega ustavnega prava.

36, 37, 38 in 40/59, Gaitling v. Visoka oblast, [1960] ZOdl. 423:

... Poleg tega pravo Skupnosti, kot izhaja iz Pogodbe ESPJ, ne vsebuje nikakršnega splošnega načela, izrecno ali kako drugače, ki bi zagotavljajo spoštovanje podeljenih [človekovih] pravic.

29/69, Stauder, [1969] ZOdl. 419:

... Ob takšni pravni razlagi pričujoča določba ne vsebuje ničesar, kar bi ogrožalo temeljne človekove pravice, ki so vsebovane v splošnih pravnih načelih prava Skupnosti in katerih varstvo zagotavlja Sodišče.

10. Zakaj potem Solange?

Nelagodni resnici o človekovih pravicah: (1) relativnost; (2) težavnost primerjave.

11. “Vse dokler” – drugi del

Wunsche Handelsgesellschaft (Solange II), BVerfGE 73, 387 (1986):

Vse dokler bodo Evropske skupnosti, zlasti sodna praksa Sodišča ES, v splošnem zagotavljale učinkovito varstvo temeljnih pravic ... ki ga bo moč v bistvenem šteti za podobno varstvu temeljnih pravic, kot ga brezpogojno zahteva Ustava ... zvezno ustavno sodišče ne bo več izvajalo pristojnosti, da odloči na uporabljivosti sekundarne zakonodaje Skupnosti, ... in te zakonodaje ne bo več presojalo po standardih temeljnih pravic, vsebovanih v Temeljnem zakonu.

12. Je minilo že toliko časa?

C-144/04 Mangold: načelo prepovedi diskriminacije glede na starost